

חמאס במסמך חדש:

נרטיב של ביטחון, התעלמות מביקורת ונסיון חזרה לשגרה

יוחנן צורף | 6 בינואר, 2026 | גיליון 2082

בדצמבר 2025 פרסם חמאס מסמך המסכם את המלחמה ברצועת עזה בחלוף כשנתיים מתחילתה. המסמך, הנושא את הכותרת: "הנרטיב שלנו, מבול אלאקצא, שנתיים של עמידה איתנה ושאיפה לשחרור", דומה במתכונתו למסמך שפרסם הארגון בינואר 2024 אך שונה בתוכנו. הקודם, שהיה מעין כתב הגנה נוכח הביקורת שהוטחה בחמאס וחששותיו מהמשך המלחמה, היה ניסיון להסביר מדוע הכריז מלחמה על ישראל. לעומת זאת, במסמך הנוכחי מנסה הארגון להסביר מדוע המתקפה הייתה כדאית ומהם הישגיה, ומדגיש את מעמדו כחלק מרכזי בחברה הפלסטינית וכיריב לזרם הלאומי. במקביל הוא מתעלם לחלוטין מהביקורת הגוברת המוטחת בו ואף מצפה להכרה בהישגיו.

המלחמה עם ישראל, על פי מסמך חמאס שפורסם בדצמבר, הסתיימה והגיעה העת להידרש לנזקיה ובה בעת ולהתהדר בהישגים. זאת, משום שבראית הארגון מתקפת "מבול אלאקצא" לא הייתה אירוע שנועד להישאר יום אזכור אלא "לידה מחדש", פרשת דרכים היסטורית שאחריה הסכסוך עם ישראל ייראה אחרת. המסמך מנוסח כמניפסט שתכליתו לשכנע צבורים רחבים בזירה הערבית, אסלאמית והפלסטינית, ובו שמונה פרקים. הוא מכיל נתונים וטיעונים שחלקם לא מדויקים ואפילו שקריים, הערכות והישגים שתכליתם להוכיח את יכולות הארגון ולקבוע שהוא לא יעלם מהזירה וימשיך להיות חלק מרכזי מהעם הפלסטיני. בהקשר זה ראוי לציין קבוצות המסרים הבאים:

- **מניעי המלחמה שהכריז חמאס** – במסמך נמנים: 77 שנות כיבוש, גירוש, ביטול, הפליה וטיהור אתני. בנוסף, הכשלת סבבי המשא ומתן על ידי ישראל, יהוד הגדה המערבית ועליית מספר המתנחלים שם; הכרזות חוזרות ונשנות של ישראל מאז 2009 נגד הסכמי אוסלו והקמת מדינה פלסטינית; עליית הימין הקיצוני בישראל מסוף 2022, מסירת תיקים רגישים בממשלה לשרים הקיצוניים ביותר, ביניהם בן גביר וסמוטריץ', אלה המפירים את הסטטוס קוו בהר הבית, יוצרים קנטוניזציה בגדה ומספחים אותה לישראל; הסבל ברצועת עזה, שממנו התעלם ראש הממשלה בנימין נתניהו חרף אזהרות ראש השב"כ; סבל האסירים הפלסטינים בבתי הכלא הישראליים; חולשת

הקהילה הבינלאומית, שלא מנעה את ניסיונות היהוד ומחיקת הסוגיה הפלסטינית מסדר היום, הדברים הגיעו לכדי "שילוב הכיבוש" (נורמליזציה עם ישראל) באזור וניסיון להפוך את הסוגיה הפלסטינית למושג היסטורי; 1180 החלטות העצרת הכללית של האו"ם מזה 75 שנה בעניין פלסטין לא יושמו; הפרת בריטניה את התחייבותה מ-1939 לבטל את הצהרת בלפור ולהקים מדינה פלסטינית על כל פלסטין בתוך 10 שנים (הכוונה ככל הנראה לספר הלבן של 1939 שציין כוונה בריטית להקים בארץ ישראל מדינה אחת עבור כל תושביה, היהודים והערבים, ולהגביל משמעותית את עליית היהודים ורכישת קרקעות הנמצאות בבעלות ערבית).

- **משמעות המלחמה** – מתקפת "מבול אלאקצא" מוגדרת על פי המסמך כיום החציה המפואר *يوم العبور المجيد*. (מונח בו השתמשה מצרים ב-1973 כדי להאדיר את תוצאות המלחמה אז). המסמך קובע כי לראשונה, מאז קמה "הישות הציונית" הצליחה להתנגדות לחצות את כל קווי ההגנה שלה סביב רצועת עזה, מה שהשפיל והכה את "הכיבוש" בהלם, וגם ליצור משואה חדשה. הזעם הפלסטיני התפרץ וההתעלמות הבינלאומית הגיעה לקיצה. לא הייתה זו פעולה הרפתקנית ולא רגשנית אלא מהלך מחושב, שזכה לתמיכה רבה.

- **העובדות** – על פי המסמך, על מנת להכשיר את דרכה להשמדת העם הפלסטיני ולמחיקת רצועת עזה, הפיצה ישראל שקרים רבים וטענה שחמאס הרג אזרחים וילדים בכוונה תחילה ואנס נשים. הרג אזרחים מנוגד לדת האסלאם, מעשי טבח אינם מעשי הארגון - בזה האויב הציוני מצטיין, ואפילו עיתונים ישראלים רציניים דווחו שחלק מההרוגים היו מירי ישראלי במסגרת מה שמוגדר על ידי ישראל "נוהל חניבעל". לישראל מוצע לאפשר חקירה בינלאומית בעניין זה, כדי לעמוד על הפשעים שנעשו באזרחים משני הצדדים. מצוין שחמאס הציע כבר בימים הראשונים של המלחמה לשחרר את כל "האסירים" הישראליים האזרחים שבידי הארגון, אבל ישראל יצרה סחבת והסכימה לכך רק לאחר כחודש מתחילת המלחמה.

- **אבדות** – על פי המסמך, ברצועת עזה נמנו 169,500 הרוגים ופצועים פלסטינים מראשית המלחמה, מהם 67,100 שהידים שגופותיהם הגיעו לבתי החולים ועוד כ-9,500 קבורים תחת ההריסות או נעדרים. מבין ההרוגים, כ-20,000 ילדים ו-12,500 נשים, מפקדים רבים מארגוני ההתנגדות ובני משפחותיהם ו-254 עיתונאים.

- **אבדות ישראל** – לא ברור על בסיס אלו נתונים נקבע במסמך שישראל מסתירה את מניין אבדותיה. הרמטכ"ל אייל זמיר הודה, כך על פי המסמך, בהרג 5,942 חיילים, בעוד דוחות רפואיים דברו על 13,000 הרוגים ישראלים ברצועת עזה, לבנון והגדה המערבית. נזקים נוספים לישראל: עלות כלכלית של 100 מיליארד דולר במהלך השנתיים, אובדן 2,850 טנקים, ציוד מכני הנדסי וכלי רכב צבאיים.

- **הישגי המלחמה -** וביניהם: העמידה האיתנה של תושבי הרצועה הוכחה שוב; הסוגייה הפלסטינית הושבה לסדר היום הבינלאומי; ישראל מבודדת באזור ובזירה הבינלאומית ונפגע הנרטיב הישראלי, בנוסף נרשמה פגיעה בכושר ההרתעה של ישראל; ישראל הפכה נטל מוסרי ומדיני על בעלי בריתה, התערער מעמדה כמקום בטוח ליהודים; הוכשל תהליך הנורמליזציה האזורית עם ישראל, שוחררו אסירים פלסטיניים מבתי הכלא בישראל, ונרשמה הכרה בינלאומית מתרחבת במדינה הפלסטינית (ללא ציון קוי 1967). הישגים נוספים הם העמדת ישראל למבחן בתי הדין הבינלאומיים, לצד סולידריות ערבית ובינלאומית חסרת תקדים עם הפלסטינים.
- **מאמצי חמאס להפסקת המלחמה -** חמאס וארגוני ההתנגדות ניסו להפסיק את המלחמה כבר בתחילת התמרון הקרקעי של ישראל בשטח הרצועה, אבל נתניהו וממשלתו שמו להם למטרה לנצח את ההתנגדות, דחו רעיונות שעל אודותיהם הסכימו בשיחות קודמות, וישראל חזרה למלחמה אחרי עסקה לשחרור החטופים מידי חמאס בינואר 2025. היו אילו הוכחות שאין לישראל עניין בסיום המלחמה. לאחר ההפצצה הישראלית בדוחה הסכים חמאס להפסקת האש, ולהקמת ממשלת טכנוקרטים פלסטינית, שהוצעו בתכנית 20 הנקודות של טראמפ להפסקת המלחמה. זאת משום שההסכם כלל את סיום המלחמה ו"התוקפנות", את מלחמת השמד וההרעבה ומניעת נכבה חדשה. לא הובסנו, קובע המסמך, ומנענו את פריסת המיליציות המקומיות שניסתה ישראל להשתלט באמצעותן על רצועת עזה.
- **עתיד חמאס -** חמאס היה וימשיך להיות חלק בלתי נפרד מהעם הפלסטיני. שורשיו עמוקים מאוד בחברה הפלסטינית, הוא היריב של תנועת פת"ח ומתחרה איתה על ייצוג העם הפלסטיני, עם השנים הלך הארגון והתחזק, ניצח בבחירות 2006, והיום הוא מייצג חלק טבעי מהפסיפס הלאומי הפלסטיני, ההתנגדות המזוינת עדיין מוכיחה שהיא המנוף המרכזי לחיזוק רוח העם, הסקרים מעידים על כך. לכן, כל מחשבה על בידוד חמאס היא אשליה. זכותו יסוד של חמאס היא לייצג את העם הפלסטיני, ושום אפוסטרופסות בינלאומית לא תפקיע אותה.
- **עתיד הבעיה הפלסטינית -** פעולה למען עתיד הבעיה הפלסטינית מחייבת אחדות, ניהול הרצועה בידיים פלסטיניות, נסיגה ישראלית מלאה ממנה, שיקום ובינוי שלה ושחרור כלל האסירים הפלסטיניים מבתי הכלא בישראל. כן נדרשים שיפור היחסים עם האומה הערבית והאסלאמית, שמירת הקשר עם הגורמים הליברלים בעולם, שהתייצבו לצד הפלסטינים נגד הכיבוש, מניעת הנורמליזציה ביחסים עם ישראל, המשך רדיפת ישראל בבתי דין ובפורומים בינלאומיים, הנצחת הנרטיב הפלסטיני וחיזוק הקשרים עם כל מדינות העולם. מדינה פלסטינית עצמאית שבירתה ירושלים ושיבת הפליטים לבתיהם אינן בגדר חלומות, אלא זכות שעם העומד איתן יכול לכפות את מימושה.

משמעויות

אמנם, מסמך חמאס נושא עדיין סממנים של מגננה, אבל הוא רווי ניסיונות לשדר ביטחון. הפסקת האש, שהושגה בעקבות הכרזת הנשיא טראמפ, פוגגה למעשה את החששות שהיו בחמאס מפני השמדתו כארגון ושל רצועת עזה כמרחב מחיה פלסטיני. לכן, עם כניסת הפסקת האש לתוקף, חמאס מתנהל כאילו המלחמה הגיעה לסיומה ולא תתחדש בעתיד הנראה לעין. משום כך גם ניתן להפגין משילות, לחזק מחדש את השורות ולהרתיע את הציבור. יש מקום להנחה שמסקנה זו מבוססת גם על הבטחה שניתנה לחמאס על ידי הנשיא טראמפ או אנשיו, אשר לפיה ישראל לא תחדש את המלחמה וגם על תלותה הגוברת של ישראל בארצות הברית. המשמעות היא, שלא השתנה דבר בעקבות המלחמה. הזירה הפנים פלסטינית יכולה להתנהל ולחזור מחדש לסדר היום שלפני המלחמה.

יודגש, שבמסמך אין ניסיון ממשי להתמודד עם הביקורת החריפה המוטחת בחמאס מכל עבר. להוציא הטענה המובלעת שלפיה המלחמה הייתה מחושבת ומתוכננת, אין כל ניסיון להגיב לביקורת זו או ליטול אחריות לתוצאות המלחמה. על כן, כלל לא ברור שברצועת עזה יסייע מסמך זה לשפר את תדמית הארגון בעיני הציבור, שחלקים רבים ממנו מטילים עליו את האחריות למלחמה ואף מצפים להתנצלות. העובדה שחמאס מתהדר בהישגים שלא שאף להשיג, דוגמת הכרה בינלאומית במדינה פלסטינית בקווי 1967 וההזדהות הבינלאומית הרחבה עם הפלסטינים ושאיפותיהם הלאומיות - ולא עם ערכי חמאס כתנועה מקסימליסטית - נתפסת כניסיון לרכב בדיעבד על הסוס הלא נכון.

במסמך זה מנסה חמאס לשדר עסקים כרגיל, לקבע את נוכחותו, פיזית ותודעתית, כשחקן מרכזי בזירה הפלסטינית, לשים מאחור את המלחמה, להתחיל בשיקומו כתנועת התנגדות, לבחור הנהגה חדשה ולהיאבק על מקומו בהנהגת העם הפלסטיני כדי לכבוש אותה בסופו של התהליך.

אם תוצאות המלחמה ברצועת עזה לא יגבו מחמאס מחיר ציבורי כבד, התקדמות לקראת הגשמת מאווייו של הארגון תהיה כרוכה מבחינתו במחיר כבד, קרי פשרות שיידרש לשלם במסגרת מגעיו עם הזרם הלאומי שבהובלת אבו מאזן במטרה לקדם אחדות. זאת, משום שאחרי המלחמה ובעקבותיה, אבו מאזן מצידו מבקש למעשה להכריע את הוויכוח עם חמאס ולקבוע שהמלחמה הוכיחה שדרך ההתנגדות המזויינת נכשלה, ולכן הוא דורש מהארגון חשבון נפש שממצאיו יפורסמו פומבית.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט